

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМDOI: [https://doi.org/10.25140/2410-9576-2024-1\(28\)-9-20](https://doi.org/10.25140/2410-9576-2024-1(28)-9-20)

УДК 061.1ЄС:[338.439.5:339.564(477)]

JEL Classification: Q13; F13

Наталія Володимирівна Івановадоктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри підприємництва і торгівлі

Національний університет «Чернігівська політехніка» (Чернігів, Україна)

E-mail: Nataliia.Ivanova@stu.cn.ua. ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6622-7310>ResearcherID: [I-3574-2016](https://orcid.org/0000-0001-6622-7310)**Антон Сергійович Берестовий,**

аспірант

Національний університет «Чернігівська політехніка» (Чернігів, Україна)

E-mail: office@cheseeds.com. ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1898-2204>**НАСЛІДКИ ВІДКРИТТЯ РИНКІВ КРАЇН ЄС
ДЛЯ АГРОВИРОБНИКІВ УКРАЇНИ**

Анотація. Агропромисловий комплекс традиційно посідає одне з чільних місць у складі української економіки. З початком повномасштабного збройного конфлікту з Російською Федерацією і виведенням з ладу багатьох промислових та інфраструктурних об'єктів його роль тільки зростає. Проте нормальна робота бізнесового суб'єкта будь-якого рангу неможлива без відповідного масштабу його діяльності ринку збуту. У цьому плані ринок ЄС для вітчизняних аграріїв є надзвичайно важливим і перспективним.

Ця стаття присвячена ймовірним наслідкам повного відкриття європейського ринку для української сільськогосподарської продукції з позицій вітчизняного агробізнесу. Її метою є розгляд позитивних результатів, ризиків та негативних наслідків таких зовнішньополітичних рішень. Зокрема висвітлено питання достатності ємності ринку ЄС для реалізації наявних обсягів вітчизняного сільськогосподарського виробництва, привабливості європейської цінової кон'юнктури для вітчизняних аграріїв, слабкі місця, які необхідно усунути для повноцінного входження українських виробників в європейську аграрну спільноту. Практичне значення статті полягає у визначенні проблемних позицій вітчизняного агробізнесу в контексті його перспективного виходу на ринки ЄС та окресленні пріоритетних напрямів діяльності держави та суб'єктів підприємницької діяльності щодо їх усунення.

Ключові слова: аграрне виробництво; аграрний ринок ЄС; ціни на сільськогосподарську продукцію; експорт сільськогосподарської продукції з України; перспективи виходу України на європейський ринок.

Рис.: 2. Табл.: 2. Бібл.: 7.

Постановка проблеми. З лютого 2019 року в Конституції України відображене прагнення до повної інтеграції з Європейським Союзом з набуттям статусу повноцінного члена цієї організації. 23 червня 2022 року наша держава офіційно стала кандидатом на членство у ЄС. Це

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

надало нового поштовху євроінтеграційним процесам у всіх сферах суспільного життя в Україні, у тому числі й у сфері зовнішньоекономічних відносин. Одним із наслідків цих процесів свого часу стане повне включення вітчизняних сільгоспвиробників у систему загальноєвропейського аграрного бізнесу.

Повномасштабне вторгнення Російської Федерації не тільки завдало суттєвого безпосереднього удару по агровиробництву України, а й із різних причин призвело до падіння внутрішнього платоспроможного попиту на цілий ряд видів сільськогосподарської продукції. У цьому контексті для аграріїв нашої держави зростає важливість зовнішніх ринків, а питання експорту агропродукції з України стає значною мірою визначальним з позицій збереження фінансових підвалин вітчизняного агробізнесу й вітчизняного аграрного потенціалу.

Ще до повномасштабної війни Україна належала до трійки провідних експортерів сільськогосподарської продукції в країни ЄС. Тобто експортні відносини вітчизняних агровиробників з країнами Європи мають досить давню і, як бачимо останнім часом, досить непросту історію. З урахуванням викладеного вище, це потребує додаткового вивчення наслідків повного відкриття європейського ринку для сільськогосподарських виробників України, загострюючи актуальність наукових і практичних досліджень відповідної спрямованості.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Різні аспекти особливостей і перспектив взаємовідносин вітчизняних агровиробників з Європейським Союзом тією чи іншою мірою висвітлювали у своїх працях В. Андрійчук, О. Бородіна, В. Власов, С. Дем'яненко, В. Зіновчук, Т. Зінчук, С. Кваша, Ю. Лопатинський, О. Могильний, Т. Осташко, Б. Пасхавер, П. Саблук, О. Шубравська, В. Юрчишин та інші вітчизняні дослідники. Однак на даний час перспективи вступу України до ЄС для аграрного сектору нашої держави вивчені явно не достатньо. Тому цілком доречними є дослідження щодо позитивних та негативних наслідків відкриття європейських ринків для українських аграріїв та перспектив вітчизняного агробізнесу в межах спільної аграрної політики ЄС.

Формулювання цілей статті. Стаття присвячена висвітленню ймовірних наслідків повноцінного членства України в ЄС для вітчизняних виробників аграрної продукції та ключових секторів українського агропромислового комплексу.

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

Виклад основного матеріалу дослідження. І щодо забезпечення зайнятості населення, і щодо питомої ваги у створенні вітчизняного ВВП, і стосовно формування експортного потенціалу країни аграрний сектор України посідає важливі, а за деякими показниками чільні позиції в соціально-економічному комплексі держави. Останніми роками в аграрному виробництві формується до 20 % внутрішнього валового продукту, а в передвоєнному 2021 році агробізнес забезпечив майже 40 % всіх валютних надходжень України [1]. Однак вищезазначене передбачає і іншу сторону – суттєву залежність стану вітчизняного агропромислового комплексу, і крім того, всієї економіки держави від ситуації на зовнішніх ринках сільськогосподарської продукції та сировини. По деяких, у тому числі таких ключових, як зернове господарство, галузях сільського господарства експортна залежність українських агровиробників становить від 30 до 95 % (табл. 1).

Тому з урахуванням викликаних воєнними діями, чорноморською морською блокадою тощо поточних проблем українських аграріїв, повне відкриття ринків країн ЄС стало б для вітчизняних виробників сільськогосподарської продукції стратегічно важливим кроком зі значними (за скромними оцінками) позитивними наслідками.

Таблиця 1

**Продовольчі баланси по деяких видах агропродукції
в Україні у 2021–2022 роках**

тис. т

Пакозник	Пшениця, її продукти	Ячмінь і його продукти	Кукурудза, її продукти	Соєві боби	Рапс і насіння гірчиці	М'ясо птиці
1	2	3	4	5	6	7
2021						
Обсяг виробництва	32183	9569	42110	3493	2959	1374
Імпорт	292	83	42	2	83	125
Зміна запасів	5270	144	6964	450	1	0
Обсяг внутрішнього споживання	7437	4109	10474	1900	695	1038
Експорт	19768	5398	24714	1145	2346	460
Частка експорту від обсягу виробництва, %	61,4	56,4	58,7	32,8	79,3	33,5

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

Закінчення табл. 1

1	2	3	4	5	6	7
2022						
Обсяг виробництва	20729	5732	26187	3444	3332	1253
Імпорт	175	14	30	1	25	79
Зміна запасів	-3253	95	-5001	-500	18	0
Обсяг внутрішнього споживання	12713	3471	5926	1944	187	907
Експорт	11444	2179	25292	2001	3153	425
Частка експорту від обсягу виробництва, %	55,2	38,0	96,6	58,1	94,6	33,9

Джерело: складено автором за даними [2].

Першим із цих наслідків, очевидно, буде помітне збільшення обсягів експорту української агропродукції. Вітчизняні аграрії отримають безпрецедентний доступ до величезного європейського ринку, який на кілька порядків перевищує ємність внутрішнього продовольчого ринку України (рис. 1). Так, сукупна ємність ринку сої країн-членів ЄС у 2022 році у 8,5 раза перевищувала відповідний показник України, пшениці – у 9,5 раза, м'яса птиці – у 12 разів, ячменю – у 12,9 раза, кукурудзи – у 13,9 раза, рапсу – у 132,7 раза.

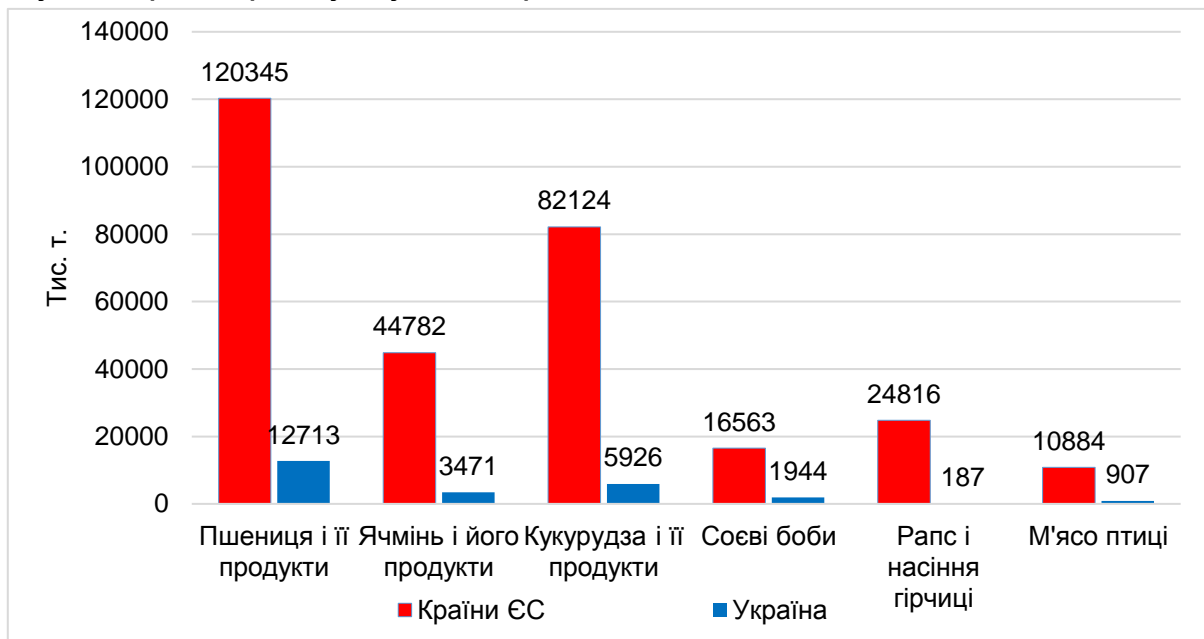

Рис. 1. Обсяг внутрішніх ринків країн ЄС і України за деякими видами агропродукції у 2022 році

Джерело: складено автором за даними [2].

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

При цьому, незважаючи на наявність розвинутого та відносно високоінтенсивного сільськогосподарського виробництва Європейський Союз є потужним імпортером продовольства та сировини сільськогосподарського походження. У 2022 році обсяг сукупного імпорту країнами-членами ЄС м'яса птиці у 10,5 раза перевищив обсяг його експорту Україною і у 3,6 раза все внутрішньоукраїнське виробництво відповідної продукції (рис. 2). По сої ці співвідношення склали, відповідно, 8,2 і 4,7 раза, ячменю – 5,9 і 2,2 раза, пшениці – 5,5 і 3,6 раза, рапсу – 4,5 і 4,3 раза, кукурудзі – 2 і 1,9 раза.

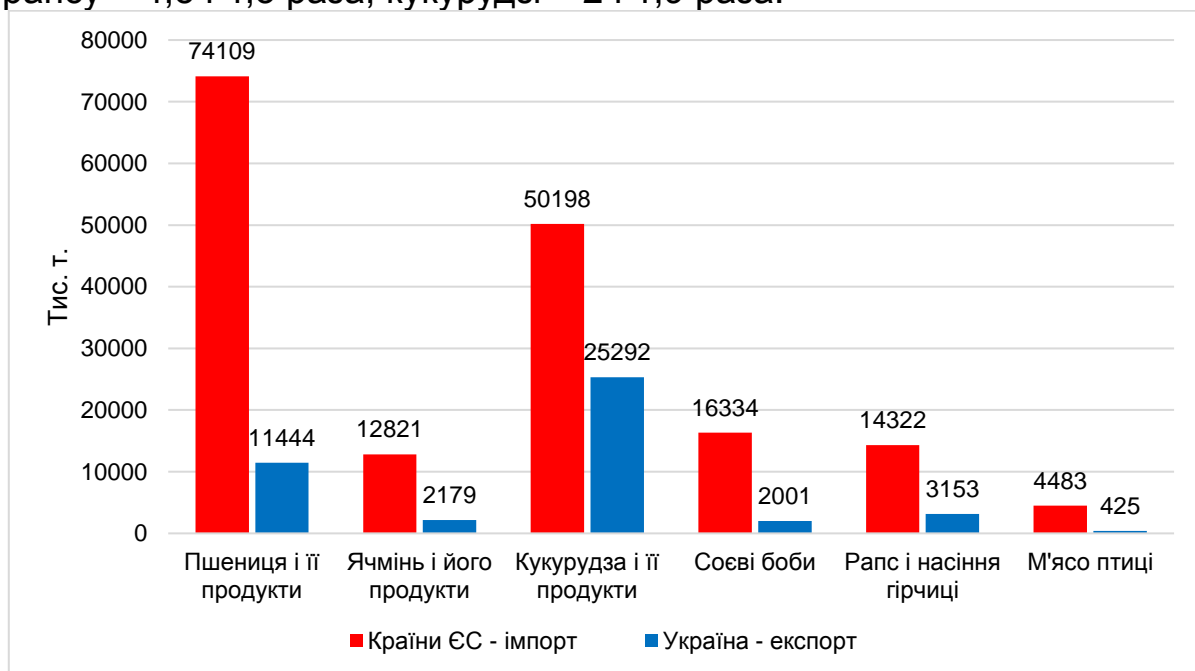

Рис. 2. Співвідношення обсягів сукупного імпорту окремих видів агропродукції країнами ЄС та їх експорту Україною у 2022 році

Джерело: складено автором за даними [2].

Отже, параметри ринку агропродукції Європейського Союзу більш ніж достатні для поглинання не тільки всього українського експорту найважливіших для нас її видів, а й щоб з суттєвим запасом «переварити» загальний обсяг вітчизняного виробництва продукції агропромислового комплексу. Звичайно, окрім позитиву ця обставина пов'язана і з деякими потенційними ризиками для внутрішнього ринку України, але про це буде зазначено пізніше. Поки ж відзначимо, що збільшення обсягів експорту сільськогосподарської продукції, у свою

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

чергу, сприятиме розвитку аграрного виробництва та, певною мірою, сільської місцевості, створенню нових робочих місць, збільшенню валютних надходжень до країни.

Нарощування обсягів збуту передбачає пропорційне зростання доходів вітчизняних сільгоспвиробників. Причому, це зростання, найімовірніше, відбуватиметься випереджаючими стосовно обсягів реалізації темпами з причини впливу цінового фактору.

Річ у тім, що у практиці аграрної політики європейських країн давно і міцно укорінився аграрний протекціонізм, який здійснюється як у відкритих, так і прихованих формах. Запровадження гарантованих мінімальних цін, субсидій, експортних премій, державних закупівель надлишкової сільськогосподарської продукції, імпорتنних тарифів та зборів було покликане захистити європейських агровиробників та забезпечити їм прийнятний рівень прибутковості діяльності [3]. У результаті на території Європейського Союзу сформувалася «парасолька» цін на сільськогосподарську продукцію, які іноді суттєво перевищували аналогічний світовий рівень. І на цей момент ціни європейських виробників агропродукції за деякими виключеннями перевершують відповідний показник на внутрішньому ринку України (табл. 2).

Таблиця 2

**Ціни виробників на деякі види агропродукції
в Україні та країнах ЄС у 2021 році**

дол./т

Показник	Україна	Франція	Німеччина	Італія	Іспанія	Польща
Пшениця	235,8	259,5	259,7	394,0	299,1	250,7
Ячмінь	214,9	241,2	234,6	...	259,8	202,7
Кукурудза	228,9	262,2	263,3	303,1	310,8	207,9
Соеві боби	567,5	574,6	646,9	...	624,8	...
Насіння соняшнику	610,4	719,5	581,7	...	602,4	...
М'ясо курей	1316,7	...	1030,2	1693,6	1319,7	1014,0

Джерело: складено автором за даними [4].

Як бачимо, станом на 2021 рік виробники пшениці у провідних країнах ЄС могли реалізувати на внутрішньому ринку свою продукцію за цінами на 5–65 % вищими за їх «колег» в Україні, ячменю та кукурудзи (за винятком Польщі) – на 9–35 %, соєвих бобів – до 14 %. Очевидно, що за наявності такої можливості жоден вітчизняний аграрій не відмовився б від 30 чи навіть 5-відсоткової націнки на відпускні ціни своєї продукції.

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

У контексті ціноутворення на продукцію агросектора повне відкриття європейського ринку для українських агровиробників, найімовірніше, означало б їх приєднання до системи спільних цін на сільськогосподарські товари у рамках Спільної аграрної політики (САП). САП – політика ЄС стосовно аграрного сектора спрямована на захист доходів виробників сільськогосподарської продукції від впливу негативних зовнішніх факторів, як природних, так і ринкових [5]. Вона, зокрема, передбачає встановлення загальної системи гарантій для виробників агропродукції, таких як гарантовані закупівельні ціни на внутрішньому ринку, субсидування експорту, а також преференції для продукції країн-партнерів, єдину систему фінансування аграрних підприємств [3].

Так як однією із цілей САП є сприяння продуктивності та ефективності аграрного виробництва [6], діяльність у межах цієї системи забезпечить українським виробникам достатню віддачу вкладеного у виробництво капіталу і навіть дещо виграшну у порівнянні з більшістю нинішніх країн-членів ЄС позицію через нижчу (в середньому) собівартість виробництва продукції. Вони можуть розраховувати на доступ до коштів Європейського фонду сільськогосподарських гарантій (EAGF) – прямі виплати фермерам для підтримки на належному рівні та стабілізації доходів аграріїв та Європейського сільськогосподарського фонду розвитку сільських територій (EAFRD) – підтримка інвестицій у сільське господарство [6]. Отже, європейські ціни, фінансові гарантії та, ймовірно, дещо нижчі, в усякому разі на початковому етапі, операційні витрати будуть зовсім непоганим середовищем для підвищення середньої ефективності діяльності вітчизняних виробників сільськогосподарської продукції.

Наступний позитив – вимушена адаптація українських агровиробників до вимог європейського ринку. Щоб забезпечити на ньому належну конкурентоспроможність багатьом з вітчизняних виробників сільськогосподарської продукції доведеться зайнятися питаннями вдосконалення технологій аграрного виробництва, підвищення якості продукції та забезпечення її відповідності європейським стандартам. При певних, а іноді і досить значних пов'язаних з цим витратах, у тому числі і капітальних, це водночас сприятиме модернізації аграрного се-

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

ктору України, що забезпечить додаткові передумови високої конкурентоспроможності вітчизняних агровиробників на європейському та світовому ринках не тільки сьогодні, а й і у довгостроковій перспективі.

Також повне відкриття європейського ринку, особливо після закінчення повномасштабних бойових дій, буде хорошою передумовою для залучення у вітчизняне сільське господарство значного обсягу іноземних інвестицій та забезпечення доступу широкого кола українських виробників аграрної продукції до європейських кредитних ресурсів. І іноземні інвестиції (наприклад, на засадах бізнес-партнерства) і прийнятні за вартістю та умовами залучення кредитні ресурси означають для вітчизняних аграріїв широке впровадження нових технологій, модернізацію виробничих потужностей та логістичної інфраструктури [7].

За цих, як уже зазначалося, безумовних значних позитивних наслідків повне відкриття аграрних ринків ЄС для сільськогосподарської продукції з України означає для вітчизняних її виробників і ряд потенційно негативних моментів та ризиків. Передусім, значна їх частина, ймовірно, зіткнеться з проблемою адаптації до європейських стандартів якості та безпеки. До цього часу українські реалії впровадження останніх в аграрній сфері у рамках євроінтеграційних процесів стосувалися, в основному, збуту сільськогосподарської продукції [6]. Але для повноправної діяльності вітчизняних сільгоспвиробників на загальноєвропейському ринку цього не достатньо. Обов'язково постануть вимоги щодо дотримання європейських практик аграрного виробництва. А, для прикладу, українське законодавство щодо генної інженерії в сільському господарстві та використання добрив і пестицидів відповідає європейським нормам лише частково [6]. Повне впровадження європейських стандартів виробництва агропродукції вимагатиме від вітчизняних аграріїв не тільки відходу від ряду звичних практик, а і значних інвестицій та часу. Крім того, ключові українські агровиробники звикли до роботи у пільгових «теплих» умовах, які нерідко забезпечуються і неприйнятними у правовому полі ЄС засобами.

Крім цього, українські аграрії зіткнуться з жорсткою конкуренцією з боку європейських виробників, які мають певні конкурентні переваги. Так, на їхньому боці величезний досвід роботи на ринку Європейського Союзу, сучасні технології, підтримка своїх держав, а часто – і потужне політичне лобі. У результаті можливого конкурентного зниження

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

цін на деякі види сільськогосподарської продукції дрібні вітчизняні виробники можуть зіткнутися зі складнощами щодо утримання на спільному з країнами ЄС ринку.

Із суттєвим зростанням експорту сільськогосподарської продукції в ЄС пов'язані деякі ризики для внутрішнього ринку України, які, ймовірно, не зможуть не зачепити й інтереси вітчизняних агровиробників. Логічне бажання аграріїв України реалізувати свою продукцію за кордон по високих європейських цінах може призвести до дефіциту деяких її видів на внутрішньому ринку та зростання внутрішніх цін. Враховуючи суспільну вагу та політичний резонанс зазначених обставин, ймовірним наслідком буде безпосереднє або опосередковане втручання держави в діяльність вітчизняних виробників та експортерів сільгосппродукції, що буде пов'язане для багатьох із них з певними незручностями.

Висновки та пропозиції. Загалом, повне відкриття ринків ЄС для українських сільськогосподарських виробників буде слугувати величезним поштовхом подальшого розвитку вітчизняного аграрного сектору. Але для успішної реалізації потенційних можливостей, які відкриються, необхідна виважена державна політика відповідного напрямку та активна робота самих аграріїв. Так, крім адаптації до європейського середовища ведення бізнесу, останні мають бути готовими інвестувати досить значні ресурси в закупівлю нової техніки, впровадження сучасних технологій, підвищення кваліфікації персоналу. У співпраці з відповідними державними структурами вітчизняному агробізнесу доведеться сформувати відповідну очікуваним масштабам експорту логістичну інфраструктуру, у тому числі мережу нових або модернізованих автошляхів, залізниць, портових терміналів. Для прискорення адаптації до нових умов ведення підприємницької діяльності були б не зайвими широка співпраця з європейськими партнерами у вигляді залучення зовнішніх інвестицій, участі у спільних проєктах, обміну досвідом та кооперування аграріїв України для захисту спільних інтересів, просування на нових ринкових сегментах тощо.

Метою державної аграрної політики за таких умов має бути не тільки сформувати бізнес-клімат, сприятливий для розвитку сільського господарства, надавати фінансову підтримку пріоритетним агровироб-

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

никам, забезпечувати їм доступ до кредитних ресурсів, а й захист інтересів найбільш вразливих, але суспільно важливих дрібних товаровиробників та підтримання балансу між експортом та внутрішнім ринком.

За цих умов відкриття європейського ринку дійсно стане потужним стимулом для розвитку вітчизняного сільського господарства.

Список використаних джерел

1. Негрей М. В. Аграрний сектор України в умовах війни: проблеми та перспективи / М. В. Негрей, А. А. Тараненко, І. С. Костенко // *Економіка та суспільство*. – 2022. – Вип. 40. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-40-38>.
2. Food and Agriculture Organization of the United Nations. Food balances [Electronic resource]. – Accessed mode: <https://www.fao.org/faostat/en/#data/FBS>.
3. Кривенко Н. Інтеграція ЄС: значення Спільної аграрної політики / Н. Кривенко // *Вісник Тернопільського національного економічного університету*. – 2019. – Вип. 4. – С. 54–69. DOI: <https://doi.org/10/35774/visnyk2019.04.054>.
4. Food and Agriculture Organization of the United Nations. Producer Prices. [Electronic resource]. – Accessed mode: <https://www.fao.org/faostat/en/#data/PP>.
5. Могильний О. М. Спільна аграрна політика Європейського Союзу щодо сталого сільського розвитку: уроки для України / О. М. Могильний // *Економіка АПК*. – 2004. – № 7. – С. 4–5.
6. Центр економічної стратегії. Готовність українського аграрного сектору до вступу в ЄС: прогрес та перспективи. Аналітична записка [Електронний ресурс]. – 2024. – Режим доступу: <https://ces.org.ua/wp-content/uploads/2024/03/gotovnist-ukra%D1%97nskogo-agrarnogo-sektoru-do-vstupu-do-%D1%94s.pdf>.
7. Іванова Н. Імпакт-інвестування як сучасний концепт сталого розвитку логістичних систем / Н. Іванова // *Проблеми і перспективи економіки та управління*. – 2023. – №1(33). – С. 226-237.

References

1. Negrei, M.V., Taranenko, A.A., Kostenko, I.S. (2022). Agrarnyi sektor Ukrainy v umovakh viiny: problemy ta perspektyvy [Agrarian sector of Ukraine in the conditions of war: problems and prospects]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and society*, 40. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-40-38>.
2. Food and Agriculture Organization of the United Nations. Food balances. (n.d.). <https://www.fao.org/faostat/en/#data/FBS>.
3. Kryvenko, N. (2019). YeS: znachennia Spilnoi ahrarnoi polityky [EU integration: the meaning of the common agricultural policy]. *Visnyk Ternopil'skoho natsional'noho ekonomichnoho universytetu – Bulletin of the Ternopil National Economic University*, 4, 54–69. <https://doi.org/10/35774/visnyk2019.04.054>.
4. Food and Agriculture Organization of the United Nations. Producer Prices. (n.d.). <https://www.fao.org/faostat/en/#data/PP>.

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

5. Mogilny, O.M. (2004). Spilna aharna polityka Yevropeiskoho Soiuzu shchodo staloho silskoho rozvytku: uroky dlia Ukrainy [Common agricultural policy of the European Union for sustainable rural development: lessons for Ukraine]. *Ekonomika APK – Economics of APC*, (7), 4–5.

6. Center for Economic Strategy. (2024). Readiness of the Ukrainian agricultural sector for EU accession: progress and prospects. Analytical note. <https://ces.org.ua/wp-content/uploads/2024/03/gotovnist-ukra%D1%97nskogo-agrarnogo-sektoru-do-vstupu-do-%D1%94s.pdf>.

7. Ivanova, N. (2023). Impakt-investuvannia yak suchasnyi kontsept staloho rozvytku lohistychnykh system [Impact investing as a modern concept of sustainable development of logistics systems]. *Problemy i perspektyvy ekonomiky ta upravlinnia – Problems and prospects of economics and management*, (1(33)), 226-237.

Отримано 26.01.2024

UDC 061.1ЄС:[338.439.5:339.564(477)]

JEL Classification: Q13; F13

Nataliia Ivanova

Doctor of Economics, Professor, Head of the Department of Entrepreneurship and Trade
Chernihiv Polytechnic National University (Chernihiv, Ukraine)

E-mail: Nataliia.Ivanova@stu.cn.ua. **ORCID:** <https://orcid.org/0000-0001-6622-7310>

ResearcherID: [I-3574-2016](https://orcid.org/0000-0001-6622-7310)

Anton Berestovyi

PhD student

Chernihiv Polytechnic National University (Chernihiv, Ukraine)

E-mail: office@cheseeds.com. **ORCID:** <https://orcid.org/0000-0002-1898-2204>

**IMPLICATIONS OF THE EU MARKET OPENING FOR UKRAINIAN
AGRICULTURAL PRODUCERS**

Abstract. *The agro-industrial complex has traditionally been one of the most important sectors of the Ukrainian economy. With the outbreak of a full-scale armed conflict with the Russian Federation and the disruption of a number of industrial and infrastructure facilities, its role has only increased. Today, domestic agrarians are tasked with providing jobs and resources for the population of rural areas and small towns, generating a significant portion of Ukraine's foreign exchange earnings, and maintaining the economic foundations of life in a large part of the country. But the normal operation of a business entity of any rank is impossible without a sales market that is commensurate with the scale of its activities. In this regard, the EU market is extremely important and promising for domestic farmers.*

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

This article is devoted to the likely consequences of the full opening of the European market for Ukrainian agricultural products from the perspective of domestic agribusiness. Its purpose is to consider the positive results, risks and negative consequences of such foreign policy decisions. The tasks set have led to the use of a set of general scientific and specific methods for a multidimensional review of the prospects for the full-fledged activities of Ukrainian agricultural producers in the European market. In particular, the article highlights the issues of sufficiency of the EU market capacity for realization of the existing volumes of domestic agricultural production, attractiveness of the European price environment for domestic farmers, and weaknesses that need to be eliminated for the full entry of Ukrainian producers into the European agricultural community. The article provides a brief overview of the peculiarities of the organization of the European market for food and raw materials of agricultural origin, as well as the key requirements for agricultural producers within the current EU regulatory framework. The practical significance of the article lies in identifying the problematic positions of domestic agribusiness in the context of its prospective entry into the EU markets and outlining the priority areas of activity of the State and business entities to eliminate them.

Keywords: *agricultural production; EU agricultural market; agricultural prices; agricultural exports from Ukraine; prospects for Ukraine's entry into the European market.*

Fig.: 2. Table: 2. References: 7.

Бібліографічний опис для цитування:

Іванова Н. В., Берестовий А. С. Наслідки відкриття ринків країн ЄС для агровиробників України. *Науковий вісник Полісся*. 2024. № 1(28). С. 9-20.